

1. Nuori syrjäytynyt maksaa yhteiskunnalle arviolta 1–1,5 miljoonaa euroa

Suomessa oli vuonna 2014 yhteensä 7 107 yksittäistä asunnotonta. Asunnottomuuden kasvu on valtakunnallisella tasolla tarkasteltuna saatu viime vuosina taittumaan. Nuoria asunnottomia tästä kokonaismäärästä oli vuoden 2014 lopulla 1 607 henkilöä. Nuorten, alle 25-vuotiaiden, asunnottomuus on ollut laskusuunnassa, mutta siitä huolimatta asunnottomista joka neljäs on edelleen alle 25-vuotias. Vuonna 2014 nuoria pitkäaikaisasunnottomia oli PAAVO II -kaupungeissa 405 henkeä. Pitkäaikaisasunnottomien nuorten määrä keskittyy vahvasti pääkaupunkiseudulle.

Yksittäisten asunnottomien kokonaismäärän kehitys vuosina 2002–2014

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Yksinäiset asunnottomat yhteensä	9561	8186	7651	7430	7399	7533	7955	8153	7877	7 572	7 852	7 500	7107
Nuoret (alle 25-v.)	1644	1558	1424	1368	1399	1328	1319	1498	1375	1 409	2 049	1 862	1607

(Lähde: Asunnottomat 2014 - Selvityksiä 1/2015, ARA ja Köyhyys ja hyvinvointivaltion murros. Kajanoja, J. 2000).

Pahimmillaan asumisen ongelmat voivat johtaa asunnon menettämiseen ja asunnottomuuteen, joka vaikeuttaa nuoren sitoutumista työhön tai opiskeluun sekä on vakava uhka nuoren hyvinvoinnille.

Esimerkiksi Helsinki käyttää pitkäaikaisasunnottomien asumispalvelujen ostoon yhteensä 14,9 miljoonaa vuodessa. Kalleimmillaan yhteiskunta pulittaa yhden asunnottoman asumispalveluista ja vuokrasta yhteensä 3 883 euroa kuukaudessa. (Lähde: <http://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/269825-yhden-asunnottoman-majoitus-3800-euroa-kuussa>).

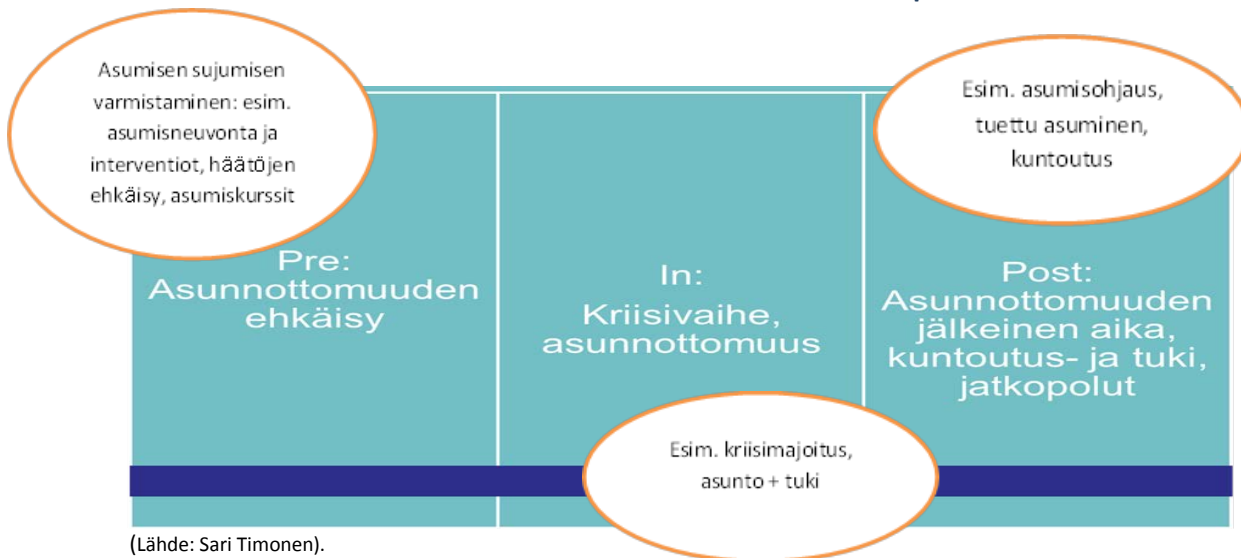
Nuorten asumiseen liittyviä tyypillisiä haasteita:

- kohtuuhintaisten asuntojen puute
- epärealistiset käsitykset omista asumisvalmiuksistaan
- asumiseen liittyvä riittämätön neuvonta, ohjaus ja/tai tuki
- puutteellinen talousosaaminen
- työttömyys, velkaantuminen ja luottotietojen menetys
- vuokratien ja häiriöiden vuoksi saatu häätö/häädöt
- erilainen mielenterveys- ja päihdeproblematiikka
- nuoren oma tai vanhempien avo-/avioerot
- uusioperhe (itsenäistyvälle nuorelle ei ole enää tilaa)
- huono-osaisen elämäntyylin periytyminen
- ennakkoluulot (mm. maahanmuuttajataustaiset nuoret)
- vankilatausta.

2. Huomio asumisongelmien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen

- > Huolehditaan riittävästä asumisen neuvonnasta ja mahdollisuudesta asumisen tukipalveluihin.
- > Huolehditaan riittävästä matalan kynnyksen palveluista, jotka edistävät aikaista avun hakemista ja avun saamista sekä ennaltaehkäisevät ongelmien pahenemisen.
- > Huomioidaan asumisen näkökulma kaikissa nuoria koskevissa palveluissa.

Nuorisotasuntoliiton NAL-tilastojen mukaan asumisohjausta tai tuettua asumista tarvitsevan nuoren suurimpana tuen tarpeen syynä oli taloudenhallinnan osaamattomuus ja asunnottomuus. Ne muodostivat yhteensä jopa yli 70 % koko tuen tarpeen syistä. Erityisesti mielenterveys- ja päihdepuolen asiakkuudet ovat lisääntyneet viime vuosina räjähdysmäisesti. (Lähde: NAL Palvelut Oy 2015).

Ongelmien ennaltaehkäisy on sitä vaikuttavampaa, mitä varhaisemmassa vaiheessa sitä tehdään, yksilön kärsimyksiä vähentävää sekä yhteiskunnan varoja säästävää.

Ennaltaehkäisy on varhaista puuttumista nuoren oireiluun ja ongelmiin

- Ennaltaehkäisyä voi tehdä pitkin nuoren asumispolkua.
- Ennaltaehkäisy on edullista, esimerkiksi asumisen huomioiminen osana alkukartoitusta eri palveluissa.
- Tehdään avun hakeminen helpoksi ja pyritään järjestämään palvelut samalta "luukulta" -> tehdään yhteistyötä.
- Huolehditaan riittävästä työntekijäresursoinnista, sillä nuoret tarvitsevat henkilökohtaista kohtaamista entistä enemmän.
- Asunnottoman asuttaminen säästää yhteiskunnan varoja noin 15 000 euroa vuodessa.
- Nuorisotyöntekijän palkkakustannukset ovat n. 32 000 euroa / vuosi. (Lähde: Vantaan kaupunki 2013).
- Yhden asumisneuvojan työn julkiseen talouteen tuottama säästö on vuodessa 43 000–85 000 euroa.
- Noin 150 hädän peruuntumisen voidaan arvioida tuoneen julkistaloudelle yli 6 miljoonan euron säästöt. (Lähde: Kaakinen, Juha: Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma 2008–2011, Loppuraportti).
- Tuetun asumisen jakso (8 kk) maksaa keskimäärin noin 5 000 euroa. (Lähde: NAL Palvelut Oy 2015).
- Yhden hädän hinta liikkuu 5 000–20 000 euron välillä. (Lähde: Anne Kinni, Helsingin kaupunki).
- Yksi vankilassa vietetty vuosi maksaa noin 70 000 euroa. (Lähde: Vantaan kaupunki 2013).

3. Asuntomarkkinoilla nuoret ovat taloudellisesti vaikeassa asemassa

- > Huolehditaan vakaista työmarkkinoista, jotka mahdollistavat nuorille elämän taloudellisen suunnittelun nykyistä kestävämmälle pohjalle.
- > Huolehditaan riittävästä taloudenhallinnan tukimuodoista ja riittävien palveluiden saatavuudesta, esim. sosiaalinen luototus ja talous- ja velkaneuvonta, jolla ennaltaehkäistään nuorten velkaantumista ja estetään maksuhäiriömerkintöjen syntyminen.
- > Huolehditaan, että maksuhäiriömerkintä ei ole esteenä esimerkiksi kotivakuutuksen saamiselle ja sitä kautta asunnon myöntämiselle.

Asunnonhakijoiden yhteistulot NAL-asunnoissa:

Alle 500 euroa / kuukaudessa ansaitsevat	986 henkilöä eli 32,7%
500–1 000 euroa / kuukaudessa ansaitsevat	784 eli 26,0%
1 000–1 500 euroa / kuukaudessa ansaitsevat	426 eli 14,1%
1 500–2 000 euroa / kuukaudessa ansaitsevat	345 eli 11,5%

(Lähde: NAL:n valtakunnallinen asunnonhakujärjestelmä).

Nuorten tulotaso on väestön tulotasoa alhaisempi: keskimääräinen tulotaso on noin 1 000–2 000 euroa kuukaudessa, opiskelijoilla keskimäärin 1 200 euroa.

Nuorten yleisen asumistuen tarve on lisääntynyt vuoden 2008 jälkeen johtuen työttömyyden lisääntymisestä. Myös nuorten eläkkeensaajien asumistuen tarve on lisääntynyt, sen sijaan opiskelijoiden opintotuen asumislisää tarvitsevien määrä on pysynyt suhteellisen ennallaan. Tukien ongelmana on kuitenkin tukiperusteiden jälkeen jääminen yleisistä tulo- ja kustannuskehityksestä ja erityisesti vuokrien noususta.

(Lähde: Toiveet ja todellisuus – nuorten asuminen 2014. Kilpeläinen-Kostiainen-Laakso. Suomen ympäristö 2015).

Nuoren taloudenhallinnan puutteet ja epäsäännölliset tulot saattavat johtaa asunnon ja luottotietojen menettämiseen sekä pahimmillaan syrjäytymiseen.

Maksuhäiriöisten henkilöiden määrä on kasvanut jatkuvasti vuodesta 2009 lähtien. Kasvua ei ole saatu pysäytettyä pitkään jatkuneen taantuman vuoksi. Tällä hetkellä luottotietonsa menettäneitä henkilöitä on noin 367 000. Määrä on kasvanut tasaisesti lähes kaikissa ikäluokissa.

Noin joka kymmenes alle kolmekymppinen on menettänyt luottotietonsa. Alle 25-vuotiaita maksuhäiriöisiä henkilöitä on jo 40 000. (Lähde: Asiakastieto 10.11.2014).

Useimmiten nuorten maksuhäiriömerkintöjen taustalla ovat määräaikaiset ja epävarmat työsuhteet tai vaihtelevat tulot. Maksuhäiriömerkintä saattaa olla myös merkki ajattelemattomuudesta, jolloin ei ole mietitty, mitä laskun maksamatta jättämisestä seuraa. Nuorten maksuhäiriöiden taustalla ei yleensä ole euromääräisesti suuria summia. Jos velkoja järjestellään virallisin keinoin, maksuohjelmat ovat yleensä lyhyitä kestojaan.

4. Kunnissa huolehdittava riittävästä kohtuuhintaisesta asumisesta ja sen kaavoittamisesta

- > Nuorille oltava tarjolla riittävästi kohtuuhintaista asumista, jotta heille voidaan taata turvallinen itsenäistymisen alku.
- > Kohtuuhintainen asuminen on huomioitava kaavoituksessa osoittamalla riittävästi ARA-hintaisia tontteja nuorisoasuntotuotantoon.
- > Nuoriso- ja opiskelija-asumisen investointiavustukset on säilytettävä, koska se vaikuttaa suoraan nuorille tarkoitettujen asuntojen neliövuokriin.

Tämän hetkisten nuoriso- ja opiskelija-asuntojen määrä ei ole riittävä.

NAL- yhteisössä	3 800
Muut nuorisoasunnot	noin 3 500
Opiskelija- asuntojen määrä	hieman alle 40 000
Yhteensä	noin 47 300

(Lähde: NAL ry ja SOA ry).

Nuorten 18–29-vuotiaiden määrä väestötilastojen valossa tulee aluksi kääntymään hieman laskuun, mutta kääntyy 2020-luvulla jälleen nousuun. Nuorten määrän kasvuun vaikuttaa oleellisesti maahanmuutto, koska kansainvälisten muuttajien joukossa nuorten aikuisten osuus on erittäin suuri. Myös toisen asteen kouluverkon karsiminen aikaistaa nuorten itsenäistymistä ja tarvetta muuttaa omaan kotiin. Arvioidaan, että nuorten työllisyystilanne pysyy heikkona useita vuosia. Talouden taantumun seurauksena kysyntä nuorisoasunnoille on kasvanut, koska opiskelijat ja työttömät nuoret painottuvat niiden asukkaissa. Vapaaehtoisuuden vuokrien nousuvauhdin perusteella vuokra-asuntomarkkinat ovat kiristyneet selvästi pääkaupunkiseudulla, kehyskunnissa ja Lahdessa sekä lievemmin Tampereella ja Turussa.

(Lähde: Toiveet ja todellisuus – nuorten asuminen 2014. Kilpeläinen-Kostiainen-Laakso. Suomen ympäristö 2015).

Suurissa kaupungeissa kohtuuhintaisten ja hyvien kulkuyhteyksien varrella olevien tonttien tarjonta rajoittaa nuorisoasuntojen rakentamista. Hyvät joukkoliikenneyhteydet ovat nuorille välttämättömyys, autopaikoista ollaan valmiita tinkimään. Suurissa kaupungeissa on paljon vajaakäytössä tai tyhjillään olevia toimistorakennuksia, joista osa sijaitsee joukkoliikenteen kannalta hyvissä paikoissa. Mahdollisuuksia muuntaa tällaisia rakennuksia nuorisoasunnoiksi kannattaa selvittää.

(Lähde: Toiveet ja todellisuus – nuorten asuminen 2014. Kilpeläinen-Kostiainen-Laakso. Suomen ympäristö 2015).

Nuorten kokemat ongelmat asunnon haussa:

- Vuokrataso on liian korkea.
- Samasta asunnosta kilpailee moni asunnon etsijä.
- Vuokravakuus on liian suuri summa maksettavaksi.
- Vuokrasopimus tehdään aluksi määräaikaisena, jolloin asuntoon pitää sitoutua vuodeksi.
- Ei tiedetä mistä itselle sopivia asuntoja löytyy.
- Syrjintä, esim. maahanmuuttajataustaiset nuoret.
- Luottotietojen menetys estää asunnon saamisen.

(Lähde: Toiveet ja todellisuus – nuorten asuminen 2014. Kilpeläinen-Kostiainen-Laakso. Suomen ympäristö 2015).